

Predmet C-267/21

Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika Suda

Datum podnošenja:

23. travnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. ožujka 2021.

Žalitelj:

Uniqa Asigurări SA

Druge stranke u žalbenom postupku:

Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor

Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili

Predmet glavnog postupka

Žalba protiv presude Curtee de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu, Rumunjska) od 19. lipnja 2018. kojom se djelomično odbija žaliteljev zahtjev za poništenje odluke o tužbi od 24. ožujka 2016. i poreznog rješenja od 30. prosinca 2015. koje su u području poreza na dodanu vrijednost (PDV) donijela porezna tijela

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. UFEU-a traži se tumačenje odredbi članka 59. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost.

Prethodno pitanje

Mogu li prilikom tumačenja odredbi članka 59. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost usluge upravljanja štetama i likvidacije šteta koje, u ime i za račun osiguravajućeg društva, pružaju društva koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja za određeno osiguravajuće društvo, biti obuhvaćene kategorijom usluga konzultanata, inženjera, konzultantskih biroa, odvjetnika, računovođa i ostalih sličnih usluga kao i obrade podataka i pružanja informacija?

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Unije

Direktiva Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost, članci 46. i 59.

Direktiva 2000/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. svibnja 2000. o usklađivanju zakona država članica na području osiguranja odgovornosti motornih vozila, a kojom se dopunjuju i izmjenjuju Direktive Vijeća 73/239/EEZ i 88/357/EEZ (Četvrta direktiva o osiguranju motornih vozila), uvodne izjave 8. do 15., članak 4. stavci 1., 4. i 8.

Interni propisi Vijeća uređâ koji se navode u Prilogu Odluci Komisije 2003/564/EZ od 28. srpnja 2003. o primjeni Direktive Vijeća 72/166/EEZ u odnosu na provjere osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila

Presude Suda od 6. ožujka 1997., C-167/95, Linthorst, Pouwels en Scheres/Inspecteur der Belastingdienst/Ondernemingen Roermond; od 16. rujna 1997., C-145/96, von Hoffmann/Finanzamt Trier; od 25. siječnja 2001., C-429/97, Komisija/Francuska; od 6. prosinca 2007., C-401/06, Komisija/Njemačka; od 7. listopada 2010., C-222/09, Kronospan Mielec i od 17. ožujka 2016., C-40/15, Aspiro

Navedene nacionalne odredbe

Zakon br. 571/2003 o Poreznom zakoniku, u verziji koja je bila na snazi 2009., koji se primjenjuje na transakcije o kojima je riječ:

Članak 133.

„(1) Mjesto isporuke usluge jest mjesto gdje dobavljač ima sjedište poslovne aktivnosti ili poslovnu jedinicu iz koje se obavlja isporuka usluga.

(2) Odstupajući od stavka (1), mjestom isporuke za sljedeće usluge smatra se:

[...]

g) mjesto u kojem kupac koji je primatelj usluga ima sjedište poslovne aktivnosti ili poslovnu jedinicu, pod uvjetom da dotični kupac ima sjedište poslovne aktivnosti ili poslovnu jedinicu izvan Zajednice ili da je porezni obveznik koji djeluje kao takav, sa sjedištem poslovne aktivnosti ili poslovnom jedinicom unutar Zajednice, ali ne u istoj državi dobavljača, kad je riječ o sljedećim uslugama:

[...]

5. uslugama koje pružaju konzultanti, inženjeri, pravnici i odvjetnici, računovođe i računovodstveni vještaci, konzultantski biro i ostalim sličnim uslugama;

[...]”.

Kratki prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 SC Uniqa Asigurari SA (u daljnjem tekstu: društvo) svojim klijentima nudi obvezne police osiguranja od građanskopravne odgovornosti (građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe motornih vozila), koje uključuje pokriće zelene karte. To pokriće vrijedi za nezgode nastale izvan rumunjskog državnog područja, u zemljama koje su dio Sustava zelene karte (i za države unutar i za države izvan Europske unije). Pokriće zelene karte čini dio osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila na temelju kojeg se dodjeljuje naknada štete za iznose koje je osiguranik obavezan platiti za uništenje imovine ili tjelesne ozljede nastale uslijed prometnih nezgoda u inozemstvu. Društvo također priznaje naknadu štete za eventualne troškove koji su osiguraniku ili oštećenoj osobi nastali u okviru građanskog postupka.
- 2 Stoga je u slučaju nezgode izvan Rumunjske društvo Uniqa u svojem svojstvu osiguravatelja od 2007. do 2009., preko svojeg društva koje obavlja funkciju predstavnika osiguranja Uniqa u dotičnoj državi, svojim klijentima nadoknadilo štetu na ime pokrića zelene karte na sljedeći način:
 - klijent društva podnio je zahtjev za naknadu štete društvu koje obavlja funkciju predstavnika osiguranja u državi u kojoj se dogodila nezgoda;
 - društvo koje obavlja funkciju predstavnika osiguranja upravljalo je zahtjevom za naknadu štete te ga je rješavalo u državi u kojoj se dogodila nezgoda, pri čemu je izvršavalo niz brojnih aktivnosti koje su se odnosile na različite aspekte ili radnje kao što su:
 - (i) obavijest o spisu štete ili njegovo otvaranje – na temelju podnošenja ili pokretanja zahtjeva za naknadu štete;

- (ii) istraživanje uzroka i okolnosti nezgode – provjera valjanosti police, utvrđivanje oštećenja, procjena štete i provođenje istrage, predlaganje rješenja za popravak ili zamjenu;
 - (iii) procjena vrijednosti naknade štete – provjera procjene itd.;
 - (iv) naknada štete za obavljanje popravka – izdavanje računa automehaničarskoj radionici, plaćanje naknade štete itd.;
 - (v) ispitivanje prava na regres za štetu – analiza nakon naknade štete; pravima na regres može se nadoknaditi dio plaćene naknade osiguranja.
- 3 Aktivnosti koje se obavljaju u slučaju pokretanja zahtjeva za naknadu štete u Sustavu zelene karte utvrđene su i uređene Internim propisima Vijeća uređâ, kojima se predviđa da društvo koje obavlja funkciju predstavnika osiguranja i koje je određeno za upravljanje zahtjevom za naknadu štete te za njegovu obradu treba provesti istragu o svim okolnostima štete. U toj istrazi slijede se sve faze navedene u točkama (i) do (v).
- 4 Stoga je društvo Uniqa sklopilo sporazume o partnerstvu s 26 društava izvan Rumunjske, od kojih je 21 osiguravajuće društvo, dok su ostala društva drugog oblika te su dio nacionalnih ureda za osiguranje, koji upravljaju sustavima naknade štete te se bave određivanjem društava koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja i koja na odgovarajući način mogu obraditi zahtjeve za naknadu štete.
- 5 U skladu s dvostranim sporazumima koji su sklopljeni između društva Uniqa i društava koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja (članak 2. dvostranih sporazuma), društvo Uniqa ovlašćuje društvo koje obavlja funkciju predstavnika osiguranja za upravljanje zahtjevom za naknadu štete te za njegovo rješavanje te je to društvo dužno djelovati u ime, za račun i u interesu društva Uniqa u smislu zaštite osiguravateljeve imovine i u svrhu zatvaranja spisa štete, pri čemu istodobno treba poštovati zakonodavstvo države u kojoj se dogodila nezgoda. U tom pogledu:
- što se tiče imovinskih šteta koje su prouzročene nezgodom i koje iznose najviše 15 000 eura, društva koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja mogu, u skladu s člankom 3.5. sporazumâ, prihvatiti ili odbiti taj zahtjev, pri čemu su za uzrok i iznos plaćanja izvršenih prilikom upravljanja štetama i njihove likvidacije odgovorna i ugovornim stranama i društvu Uniqa;
 - što se tiče imovinskih šteta u iznosu većem od 15 000 eura, društva koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja dužna su surađivati s društvom Uniqa prilikom rješavanja zahtjeva za naknadu štete s obzirom na znatan učinak na imovinu društva Uniqa. Obrada zahtjevâ izvršava se uz poštovanje prava države u kojoj je nastala šteta.

- 6 Društvo Uniqa isplatilo je naknade za upravljanje društvima koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja za usluge upravljanja zahtjevima za naknadu štete koje su potonja društva pružala klijentima društva Uniqa i primijenilo je sljedeći porezni tretman:
- za iznose naknade štete i usluge koje se odnose na štete nastale u inozemstvu i za koje je društvo Uniqa izdalo račun društvima koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja društvo nije obračunalo PDV, s obzirom na to da u skladu s člankom 137. stavkom 3. točkom (e) Poreznog zakonika, koji je bio na snazi od 2007. do 2011., ti iznosi ne ulaze u poreznu osnovicu PDV-a;
 - za iznose naknada za upravljanje za koje su društva koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja račune izdala u obliku provizije društvu Uniqa za usluge upravljanja zahtjevima za naknadu štete, društvo Uniqa nije navelo PDV u okviru mehanizma prijenosa porezne obveze, s obzirom na to da u skladu s člankom 133. stavkom 1. Poreznog zakonika, koji je bio na snazi od 2007. do 2009., te usluge nisu obuhvaćene područjem primjene PDV-a u Rumunjskoj.
- 7 To osiguravajuće društvo Uniqa svojim klijentima nudi i police za zdravstveno osiguranje za putovanja u inozemstvo. U tom su pogledu 1. travnja 2004. Coris International, Unita Insurance (sadašnje društvo Uniqa Asigurari SA) i Coris Roumanie sklopili ugovor o suradnji, koji se odnosio na to da Coris International, u ime i za računa društva Uniqa, upravlja zahtjevima za naknadu štete koje podnose ugovaratelji polica za zdravstveno osiguranje za putovanja u inozemstvo koje društvo Uniqa sklapa za svoje klijente, u smislu ponude svih organizacijskih, tehničkih i pravnih usluga upravljanja tim zahtjevima i njihove obrade.
- 8 U skladu s člankom 5. ugovora o suradnji, Coris International obvezuje se da će obavljati sljedeće aktivnosti za rješavanje zahtjeva za naknadu štete:
- osiguravanje pomoći osiguranicima 24 sata dnevno;
 - utvrđivanje iznosa šteta i osiguravanje njihove isplate;
 - obavještanje društva Uniqa o događajima koji su nastali, okolnostima njihova nastanka, dijagnozi te troškovima medicinskog liječenja i drugim troškovima;
 - pružanje tehničke, organizacijske i pravne pomoći osiguranicima;
- 9 Strane ugovora o suradnji sklopile su 16. travnja 2007. Dodatnu odredbu br. 1 kojom su utvrdile da je društvo Uniqa za usluge koje pruža Coris International dužno platiti sljedeće iznose:
- 9 % zaračunatih bruto premija (odnosno naknade za upravljanje) – društvu Coris International za ispitivanje i utvrđivanje šteta i jamstvo za stalnu pomoć agenata društva Coris;

- 91 % zaračunatih bruto premija (troškovi bolničkog liječenja, troškovi savjetovanja, zrakoplovne karte itd.) – (odnosno troškovi koji se odnose na naknadu štete) društvu Coris Roumanie.
- 10 Prilikom izdavanja računa za troškove naknade štete, društvo Uniqa nije obračunalo PDV jer je smatralo da u skladu s člankom 137. stavkom 3. točkom (e) Poreznog zakonika, koji je bio na snazi od 2007. do 2011., ti troškovi nisu obuhvaćeni poreznom osnovicom PDV-a. Za naknade za upravljanje, koje su isplaćene od 2007. do 2009., društvo Uniqa nije navelo PDV u okviru mehanizma prijenosa porezne obveze, s obzirom na to da u skladu s člankom 133. stavkom 1. Poreznog zakonika te usluge nisu obuhvaćene područjem primjene PDV-a u Rumunjskoj.
 - 11 Porezna tijela izvršila su od 13. ožujka 2012. do 18. prosinca 2015. porezni nadzor u sjedištu društva Uniqa Asigurări SA kako bi na uzorku ispitala ispunjenje obveza obračuna, prijave i plaćanja određenih poreznih davanja od 1. siječnja 2007. do 31. prosinca 2011. Nakon poreznog nadzora nadzorna tijela sastavila su 30. prosinca 2015. zapisnik o poreznom nadzoru i porezno rješenje kojim je u pogledu društva Uniqa utvrđena obveza plaćanja dodatnog PDV-a u ukupnom iznosu od 3 439 412 rumunjskih leua i dodatnih troškova u ukupnom iznosu od 3 706 077 rumunjskih leua na ime naknada za upravljanje.
 - 12 Društvo je 24. ožujka 2016. podnijelo prigovor za poništenje poreznih rješenja koja su se odnosila na navedena dodatna porezna davanja koji je odbijen odgovarajućom odlukom od 15. rujna 2016.
 - 13 Društvo Uniqa Asigurări SA pokrenulo je 23. prosinca 2016. postupak pred Curteom de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu), pri čemu je tražilo poništenje odluke o prigovoru od 15. rujna 2016. kao i poništenje poreznog rješenja od 30. prosinca 2015. te utvrđenje nezakonitosti zapisnika o poreznom nadzoru koje je sastavljen istog dana.
 - 14 Curtea de Apel București (Žalbeni sud u Bukureštu) donijela je svoju presudu 19. lipnja 2018. kojom je samo djelomično prihvatila tužbu, pri čemu je poništila porezno rješenje samo u pogledu dijela dodatnih poreznih troškova zbog utvrđenja štete koja je društvu žalitelju nastala zbog neopravdanog prekomjernog trajanja poreznog nadzora. Navedeni sud presudio je da su usluge upravljanja štetama i njihove obrade „istovjetne onima koje pružaju inženjeri”, pri čemu se pozivao na predmet C-222/09, Kronospan Mielec.
 - 15 Žalitelj i predmetna porezna tijela pobijali su tu odluku pred sudom koji je uputio zahtjev. Žalitelj je doveo u pitanje određene aspekte koji se odnose na utvrđivanje PDV-a za provizije za upravljanje koje se primjenjuju na određene transakcije koje se, prema njegovu mišljenju, ne mogu oporezivati na rumunjskom državnom području, dok su porezna tijela pobijala odluku o djelomičnom poništenju dodatnih troškova.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 16 Porezna tijela smatrala su da se, u svrhu utvrđivanja poreza, na ovaj slučaj primjenjuju odredbe članka 133. Poreznog zakonika, kojima se uređuje mjesto isporuke usluga od 2007. do 2009. te su tvrdila da je nezgoda iznimka koja se predviđa člankom 133. stavkom 2. točkom (g) podtočkom 5. Poreznog zakonika, a ne pravno pravilo na koje se društvo poziva, pri čemu su smatrala da se mjesto isporuke usluga u pogledu usluga obrade spisa šteta nalazi u državi članici u kojoj je sjedište primatelja isporuke, odnosno u Rumunjskoj.
- 17 U prilog klasifikaciji usluga koje pružaju društva koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja i društvo Coris International u kategoriju „ostalih sličnih usluga” porezna tijela pozvala su se na Priručnik 741 koji je donijela britanska vlada i u kojem se pojašnjava da su tim područjem obuhvaćene i usluge koje pružaju likvidatori ili vještaci za procjenu šteta i koje podrazumijevaju ispitivanje imovine u svrhu utvrđivanja razine šteta kao i pregovore za utvrđivanje razine tih šteta. Stoga porezna tijela zaključuju da su usluge upravljanja zahtjevima za naknadu štete te njihovo rješavanje koje društvu Uniqa pružaju društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja i društvo Coris International obuhvaćene kategorijom „ostalih sličnih usluga” i da se mjesto njihove isporuke nalazi u Rumunjskoj, s obzirom na to da te usluge odgovaraju onome što Britanci nazivaju „Services of loss adjusters”.
- 18 U prilog svojim prigovorima nezakonitosti žalitelj ističe da usluge koje pružaju njegovi predstavnici osiguranja nisu obuhvaćene kategorijom „ostalih sličnih usluga” na koje upućuje iznimka uvedena člankom 133. stavkom 2. točkom (g) podtočkom 5. Poreznog zakonika i da na tom temelju treba primijeniti pravno pravilo koje se predviđa člankom 133. stavkom 1. Poreznog zakonika jer se mjesto isporuke usluga nalazi u inozemstvu, a ne u Rumunjskoj, što je suprotno pogrešnom stajalištu poreznog tijela koje je dovelo do nezakonite naplate PDV-a za te usluge.
- 19 Žalitelj također smatra da je obrazloženje poreznih tijela pogrešno, s obzirom na to da su usluge koje pružaju njegovi posrednici osiguranja mnogo složenije od ispitivanja imovine u svrhu utvrđivanja i pregovora u pogledu šteta. Stoga usluge koje pružaju društva koja obavljaju funkciju predstavnika osiguranja i društvo Coris International nisu ograničene samo na ispitivanje nezgode i procjenu štete, što je aktivnost koja je više karakteristična za vještake za procjenu šteta, nego se njima pretpostavlja pružanje širokog opsega usluga koji počinje s otvaranjem spisa šteta i koji, u određenim slučajevima, čak može dovesti do snošenja iznosa štete.
- 20 Slijedom toga, iako su usluge ispitivanja i procjene šteta, na koje upućuju porezna tijela, obuhvaćene uslugama koje pružaju društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja u pogledu društva Uniqa, te usluge predstavljaju samo dio složene cjeline aktivnosti društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja ili

društva Coris International, tako da bi bilo ograničavajuće i stoga nezakonito izjednačiti ih s uslugama ispitivanja šteta.

- 21 Usluge koje je društvo Uniqa steklo od svojih posrednika osiguranja stoga se ne mogu svrstati u kategoriju sličnih usluga koje pružaju konzultanti, odvjetnici ili inženjeri ili čak vještaci za procjenu šteta, s obzirom na to da je riječ o stvarnim i pravim uslugama upravljanja zahtjevima za naknadu štete te njihova rješavanja koje nisu obuhvaćene modelom koji zakonodavac uzima u obzir kako bi odredio iznimke od mjesta isporuke usluga.

Kratki pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 22 U okviru postupka o žalbi društva Uniqa sud pred kojim je pokrenut postupak treba odlučiti o pravnoj prirodi usluga upravljanja štetama i likvidacije šteta koje pružaju društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja za određeno osiguravajuće društvo. Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud, Rumunjska) smatra da treba tumačiti odredbe članka 46. i 59. Direktive 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost kako bi se utvrdilo jesu li usluge upravljanja štetama i likvidacije šteta koje pružaju društva koja u ime i za račun osiguravajućeg društva obavljaju funkciju posrednika osiguranja obuhvaćene kategorijom usluga koje pružaju konzultanti, inženjeri, konzultantski biroji, odvjetnici, računovođe i ostalih sličnih usluga kao i obrade podataka i pružanje informacija i u tom se slučaju na te usluge može primijeniti iznimka od općeg pravnog pravila koje se odnosi na mjesto isporuke usluga.
- 23 Sud koji je uputio zahtjev podsjeća da je jedan dio usluga, koje su predmet ovog slučaja i koje se oporezuju na rumunjskom državnom području, pružen u skladu s Direktivom 2000/26/EZ o usklađivanju zakona država članica na području osiguranja odgovornosti motornih vozila, a kojom se dopunjuju i izmjenjuju Direktive Vijeća 73/239/EEZ i 88/357/EEZ (Četvrta direktiva o osiguranju motornih vozila). Na temelju tog propisa sklopljeni su dvostrani sporazumi o suradnji koji se odnose na rješavanje zahtjeva za naknadu štete, koji su predmet poreznog nadzora u ovom slučaju, na temelju kojih je predstavnik ovlašten i dužan upravljati zahtjevom za naknadu štete u skladu s primjenjivim zakonskim pravnim pravilima i praksama rješavanja šteta u interesu osiguravatelja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila.
- 24 Iz odredbi članka 5. Internih propisa Vijeća uređâ proizlazi da društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja imaju pravo, konkretno, od osiguravatelja tražiti naknade za upravljanje koje pokrivaju sve ostale troškove i koje se izračunavaju u skladu s pravilima koje je odobrilo Vijeća uređâ. Ta provizija za upravljanje odnosi se na pružanje usluga u korist osiguravatelja od građanskopravne odgovornosti čiji je cilj ispitivanje spisa šteta, a donošenje odluka pružatelja usluga podređeno je cilju pružanja usluga u ime i za račun osiguravatelja koji prima usluge, na način koji je najpovoljniji za osiguravatelja,

uz poštovanje zakona koji se primjenjuje na temelju ugovora koji su stranke sklopile.

- 25 Stoga je u ovom slučaju riječ o pružanju složenih usluga upravljanja zahtjevima za naknadu štete te njihovog rješavanja koje pružaju društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja i koje obuhvaćaju brojne aktivnosti koje treba smatrati jednom cjelinom.
- 26 Upućivanjem na sudsku praksu Suda Europske unije sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da se izraz „ostalih sličnih usluga” iz članka 59. Direktive 2006/112/EZ ne odnosi na profesije kao što su profesije odvjetnika, konzultanta, računovođe ili inženjera, nego samo na usluge. Izraz „ostalih sličnih usluga” ne odnosi se na bilo koji element koji je zajednički različitim aktivnostima koje se navode u Direktivi, nego na slične usluge u odnosu na svaku od tih aktivnosti koje se razmatraju zasebno. Budući da sudska praksa Unije stoga nije dovoljno precizna kako bi se dovoljno jasno odgovorilo na pravno pitanje koje se postavlja u ovom sporu, Înalta Curte de Casație și Justiție (Vrhovni kasacijski sud) smatra da treba pokrenuti postupak pred Sudom kako bi on mogao tumačiti odredbe Direktive o PDV-u.
- 27 Pravno pitanje koje se postavlja u ovom predmetu nije se razmotrilo niti u predmetu C-40/15, Aspiro, u kojem je Sud ispitivao porezni tretman koji se primjenjuje na usluge koje pružaju društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja s obzirom na Direktivu o PDV-u i presudio je da su potonje usluge obuhvaćene područjem primjene PDV-a jer nisu izuzete od poreza. Naime, Sud je još razmatrao pravnu prirodu usluga koje pružaju društva koja obavljaju funkciju posrednika osiguranja, ali se u ovom slučaju postavlja pitanje jesu li te usluge obuhvaćene kategorijom sličnih usluga iz članka 59. stavka 1. točke (c) Direktive o PDV-u. Nakon odgovora na to pitanje sud koji je uputio zahtjev moći će točno utvrditi mjesto njihova oporezivanja u svrhu PDV-a.